

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Področje različnih zasvojenosti in ti. »harm reduction« politik in usmeritev NIJZ

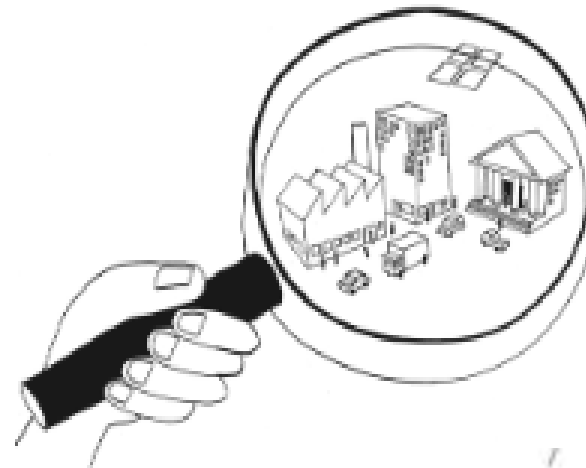
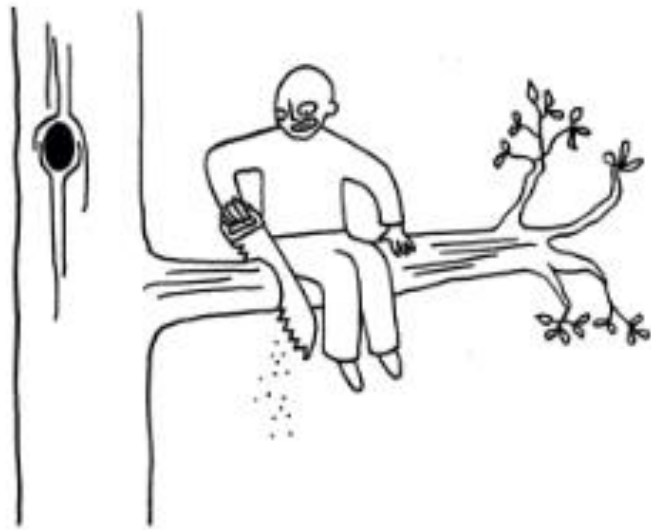
Zdravstvena konferenca 15.11.2022

Ada Hočevar Grom, dr.med., spec.
Mateja Jandl, dr.med., spec.

NOVI PRISTOPI V JAVNEM ZDRAVJU
RAZISKAVE O VEDENJU LJUDI V POVEZAVI Z
ZDRAVJEM („Behavioural Insight Surveys“, BI)

Raziskave o vedenju ljudi

1 HUMAN BEHAVIOUR CAN BE A MYSTERY

BEHAVIOURAL INSIGHTS FOR
BETTER POLICIES, AND BETTER LIVES

Pandemija covida-19

Pandemija covida-19 je bila dober primer, da je razumevanje ljudi, njihovega psihičnega stanja, pa tudi družbenih in fizičnih okoliščin ključnega pomena za ustrezne in učinkovite zdravstvene ukrepe.

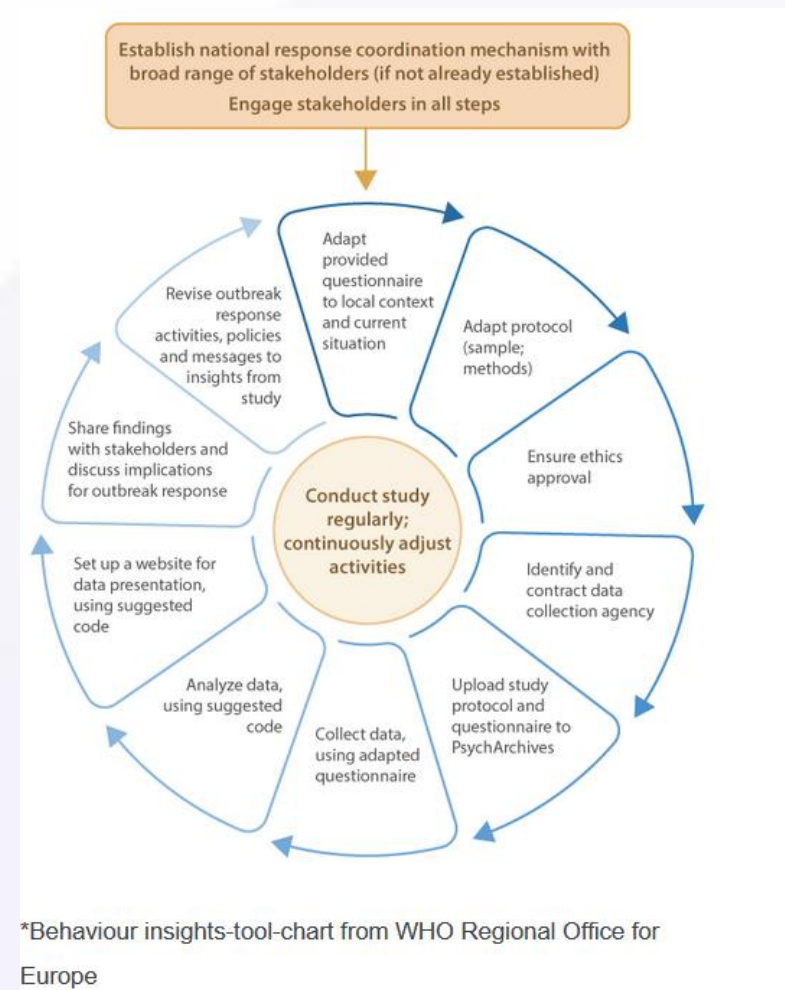
Pandemija predstavlja ogromno breme za zdravstveni sistem in družbo kot celoto, zato je pomembno, da se odločevalci odzovejo z učinkovitimi in ustreznimi intervencijami, politikami in sporočili.

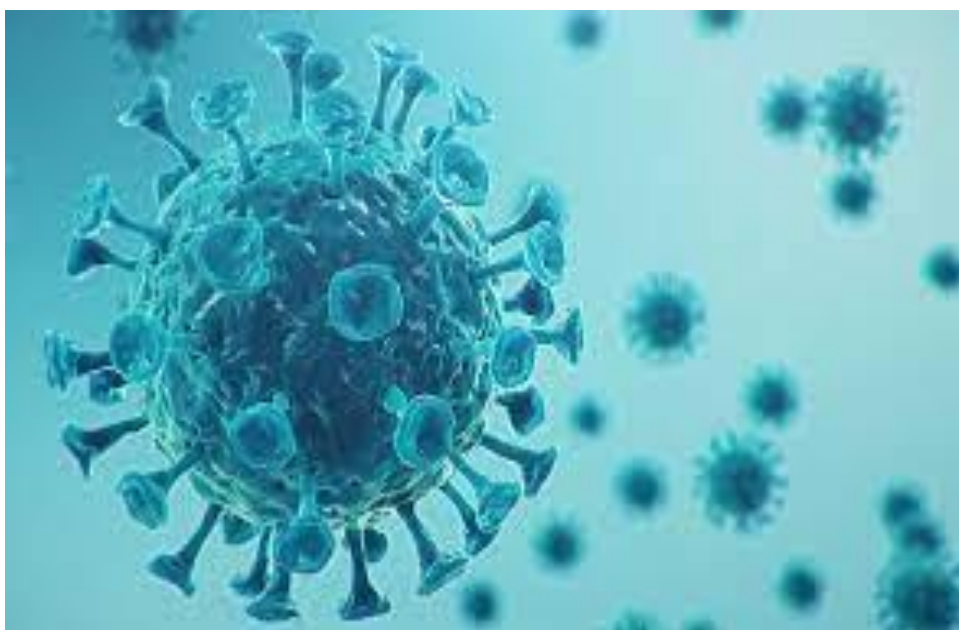
Potrebuje se hitro, prilagodljivo in stroškovno učinkovito spremljanje poznavanja in dojemanja tveganja, vedenja in zaupanja pri ljudeh, da je odziv v zvezi s pandemijo ustrezen in izvedljiv.

Pandemija covida-19

Potrebuje se orodje, ki:

- temelji na dokazih;
- se lahko hitro uporabi oz. daje hitre rezultate;
- se lahko redno uporablja;
- je preprosto in prilagodljivo za prilagajanje spreminjajočim se razmeram;
- je poceni in stroškovno učinkovito.

PANDEMIJA – SINDEMIJA - INFODEMIJA

Pandemija covida-19 - pandemska izčrpanost

Pandemic fatigue
Reinvigorating the public to prevent COVID-19

Strategije

Razumevanje ljudi

Vključevanje ljudi

Normalno življenje ob zmanjšanju tveganja za prenos okužbe

Priznavanje in naslavljanje stisk ljudi

Načela

Transparentnost

Pravičnost

Doslednost

Usklajenost

Predvidljivost

Raziskava SI-PANDA

- Raziskava o vplivu pandemije covida-19 na življenje ljudi oziroma o pandemski izčrpanosti.
- Med osebami starimi med 18 in 74 let kot spletna panelna anketna raziskava v devetnajstih ponovitvah s pričetkom 4. 12. 2020.
- Prvih dvanajst ponovitev se je izvajalo enkrat na dva tedna (do 9.5. 2021), drugih sedem ponovitev pa enkrat mesečno (do 10.12.2021).
- Podlaga je vprašalnik Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), ustrezno prilagojen razmeram v Sloveniji
- Dodatna aktualna vprašanja, osvetljene teme.

Namen raziskave

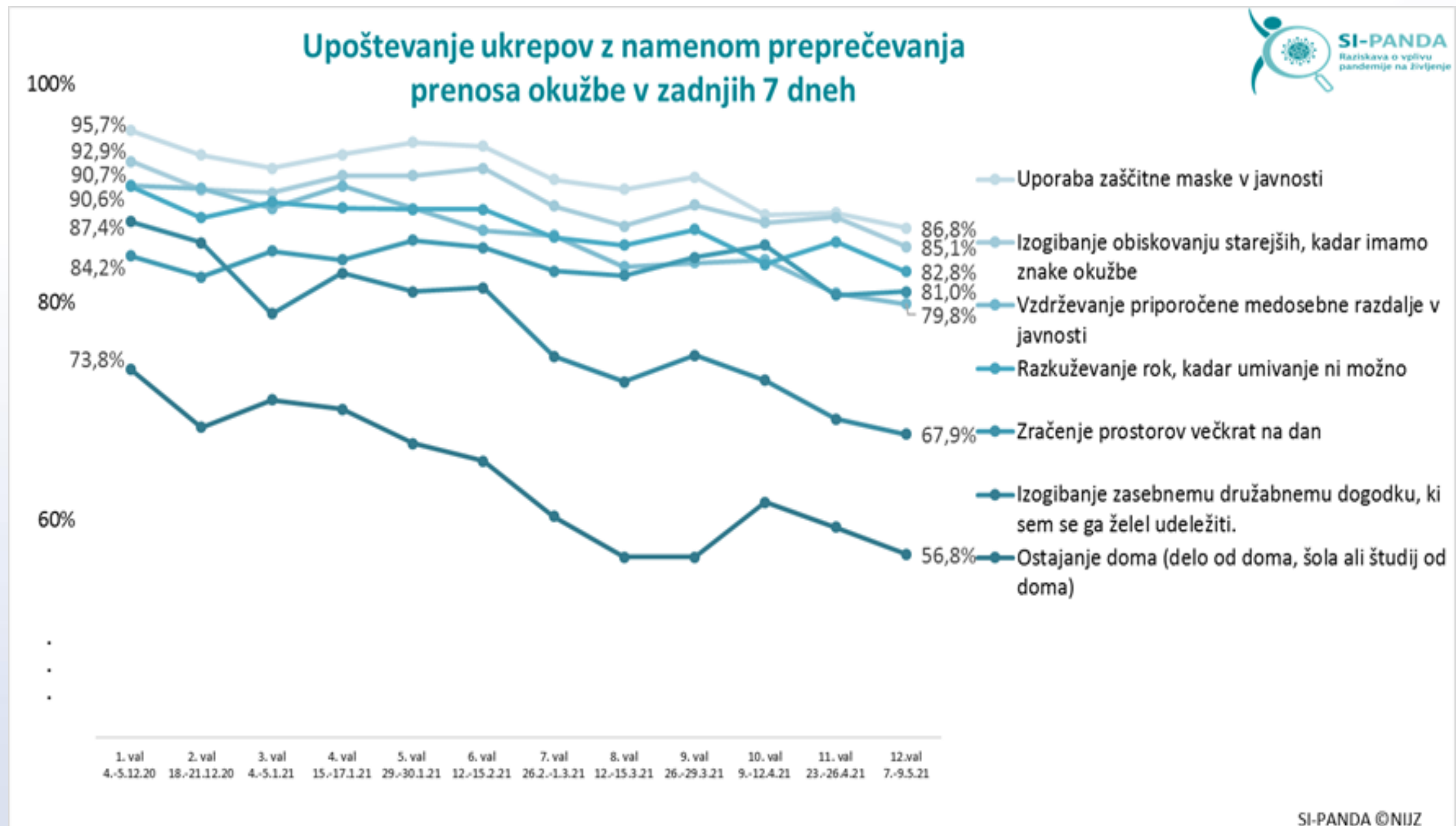
Meritve za povečanje razumevanja vedenja ljudi v povezavi s covidom-19 ter ocena pandemske izčrpanosti v času epidemije covida-19 v Sloveniji.

Sprememba vedenja ljudi v pozitivno smer:

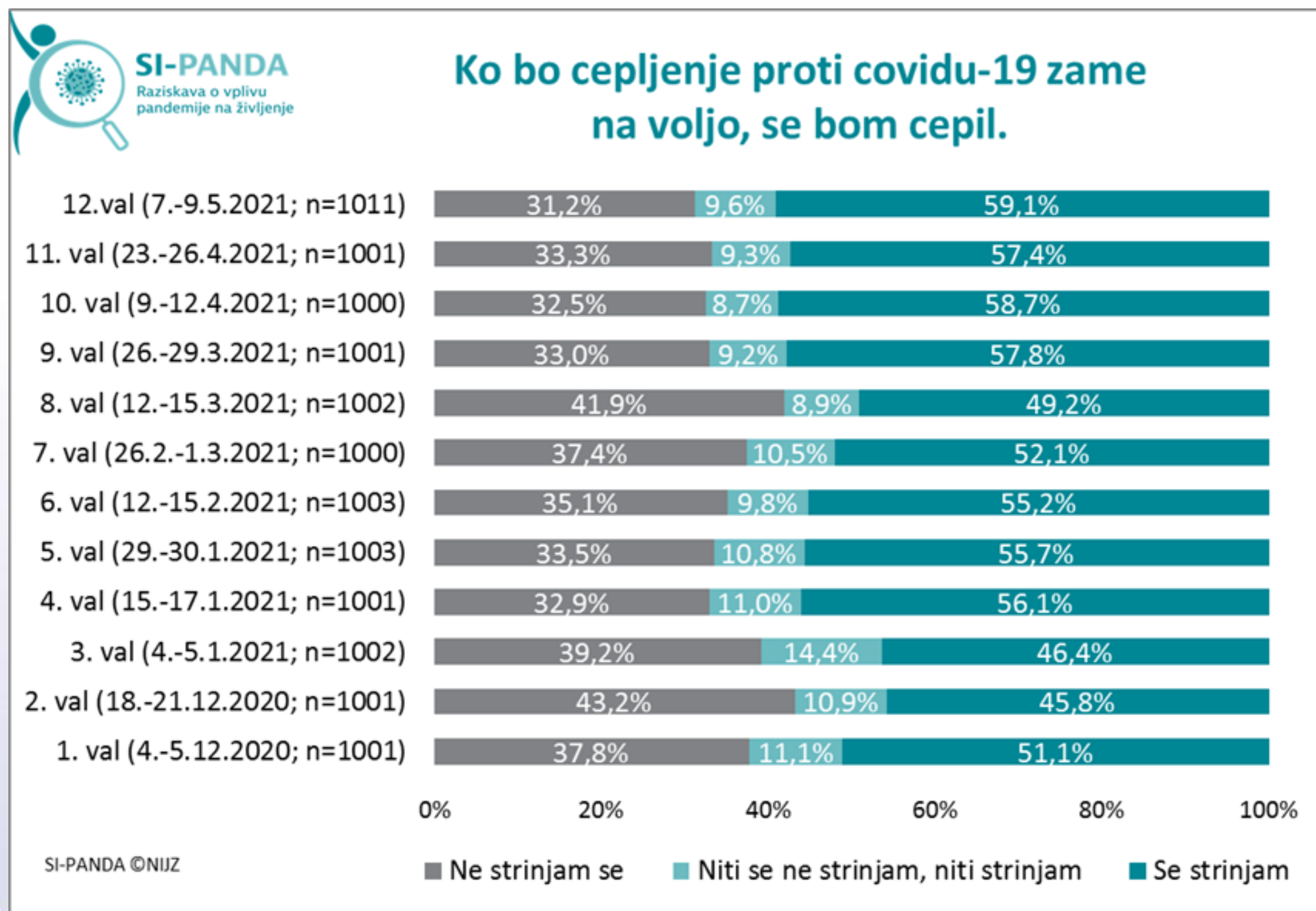
- zmanjša prenos in širjenje virusa SARS-CoV-2,
- zmanjša izčrpanost in stiske ter poveča kakovost življenja,
- ohrani delujoč zdravstveni sistem,
- omogoči normalizacijo vseh segmentov družbe,
- zmanjšuje neenakosti.

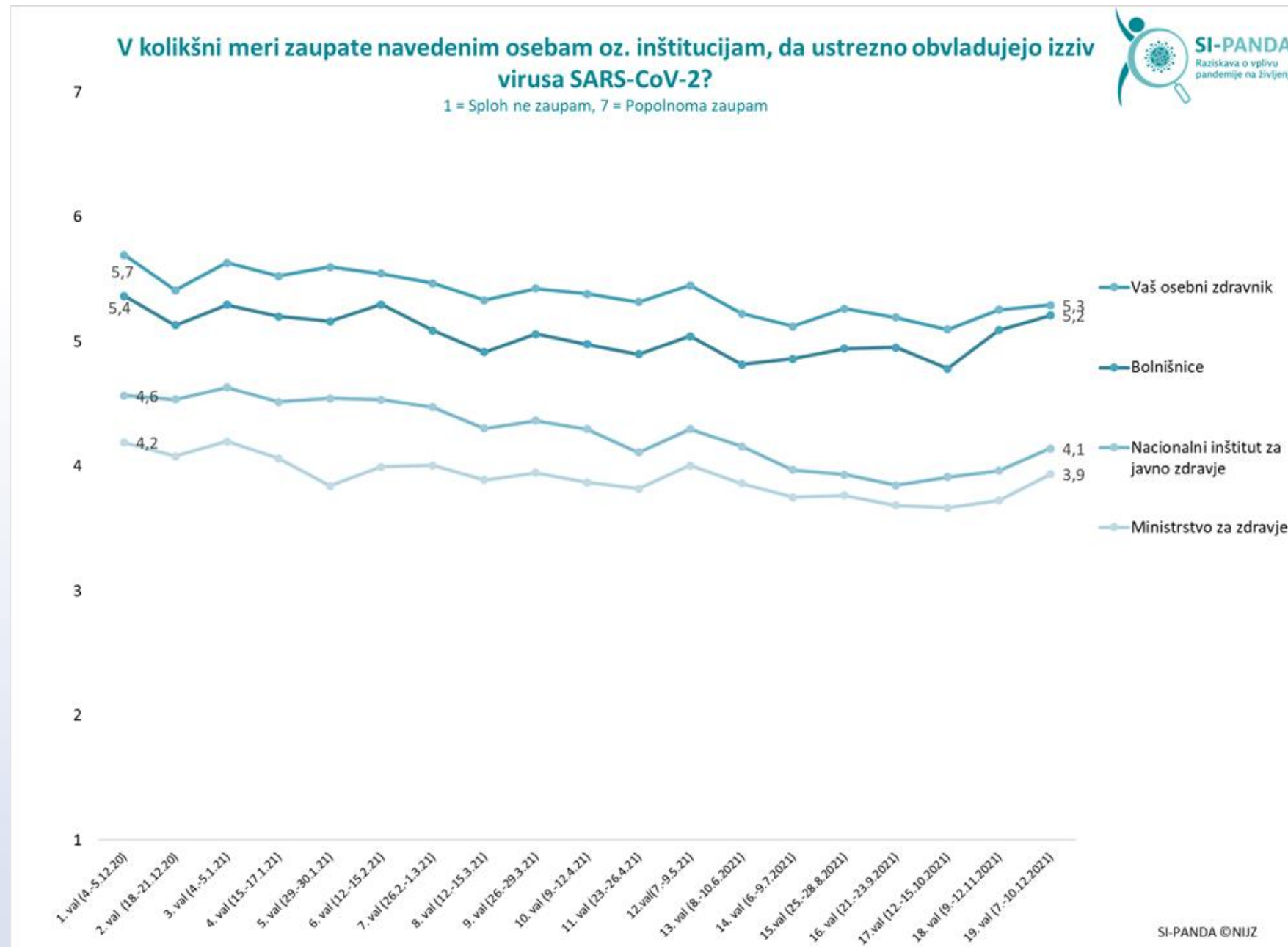
Ključni ukrepi so bili ves čas pandemije deležni visoke podpore.

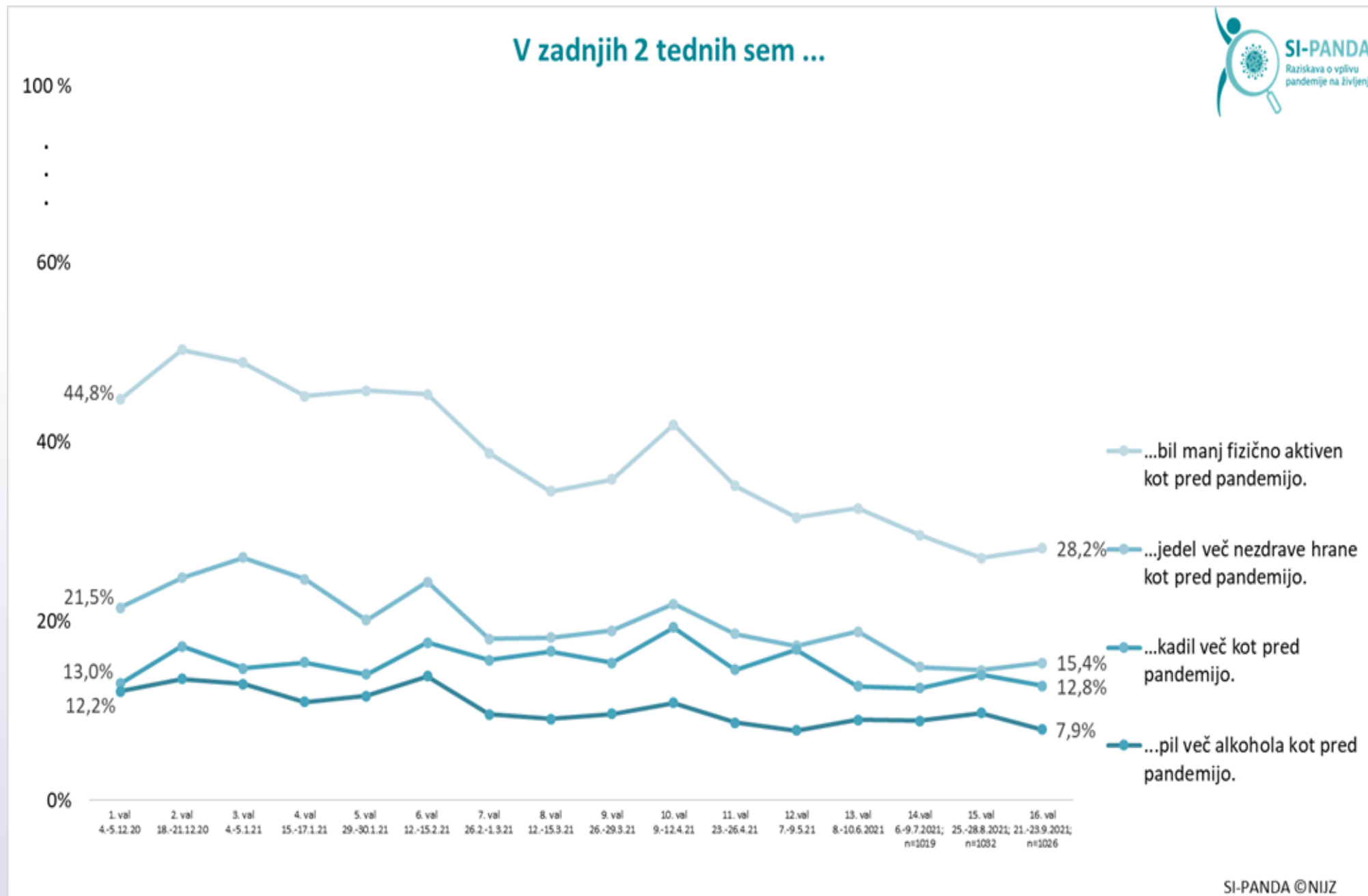
Pripravljenost za cepljenje proti covidu-19 je bila ves čas raziskave dokaj stabilna.

Zaupanje v strokovnjake in institucije je pomembno.

Življenjski slog prebivalcev Slovenije se je poslabšal.

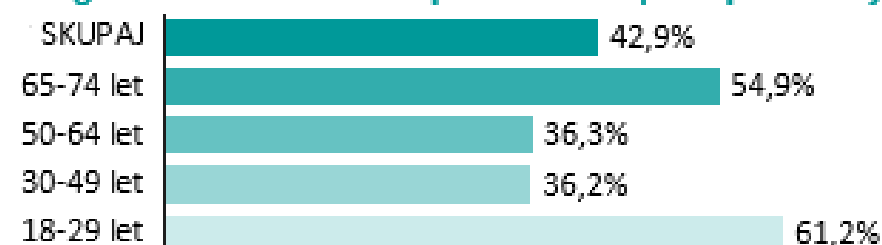
Poslabšanje življenjskega sloga je še posebej izrazito pri mladih.

V zadnjih 2 tednih sem ...

19. val (07.-10.12.2021; n=1022)

...več časa presedel pred televizijo, računalnikom ali drugimi elektronskimi napravami kot pred pandemijo

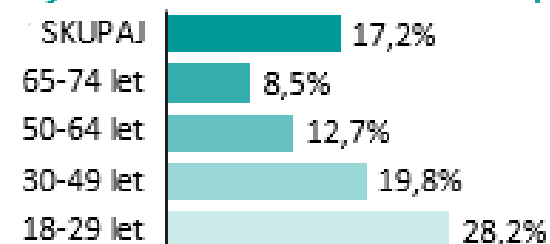
...bil manj fizično aktiven kot pred pandemijo

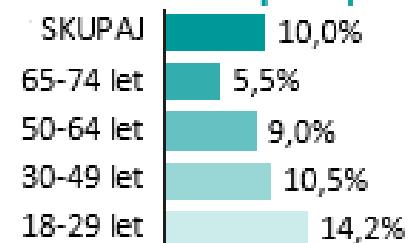
...se izogibal obisku zdravnika zaradi težave, ki ni povezana s SARS-CoV-2

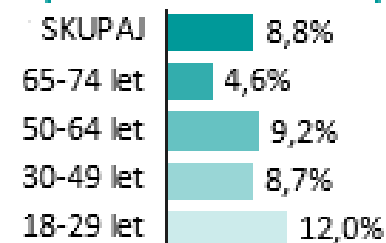
...jedel več nezdrave hrane kot pred pandemijo

...kadil več kot pred pandemijo

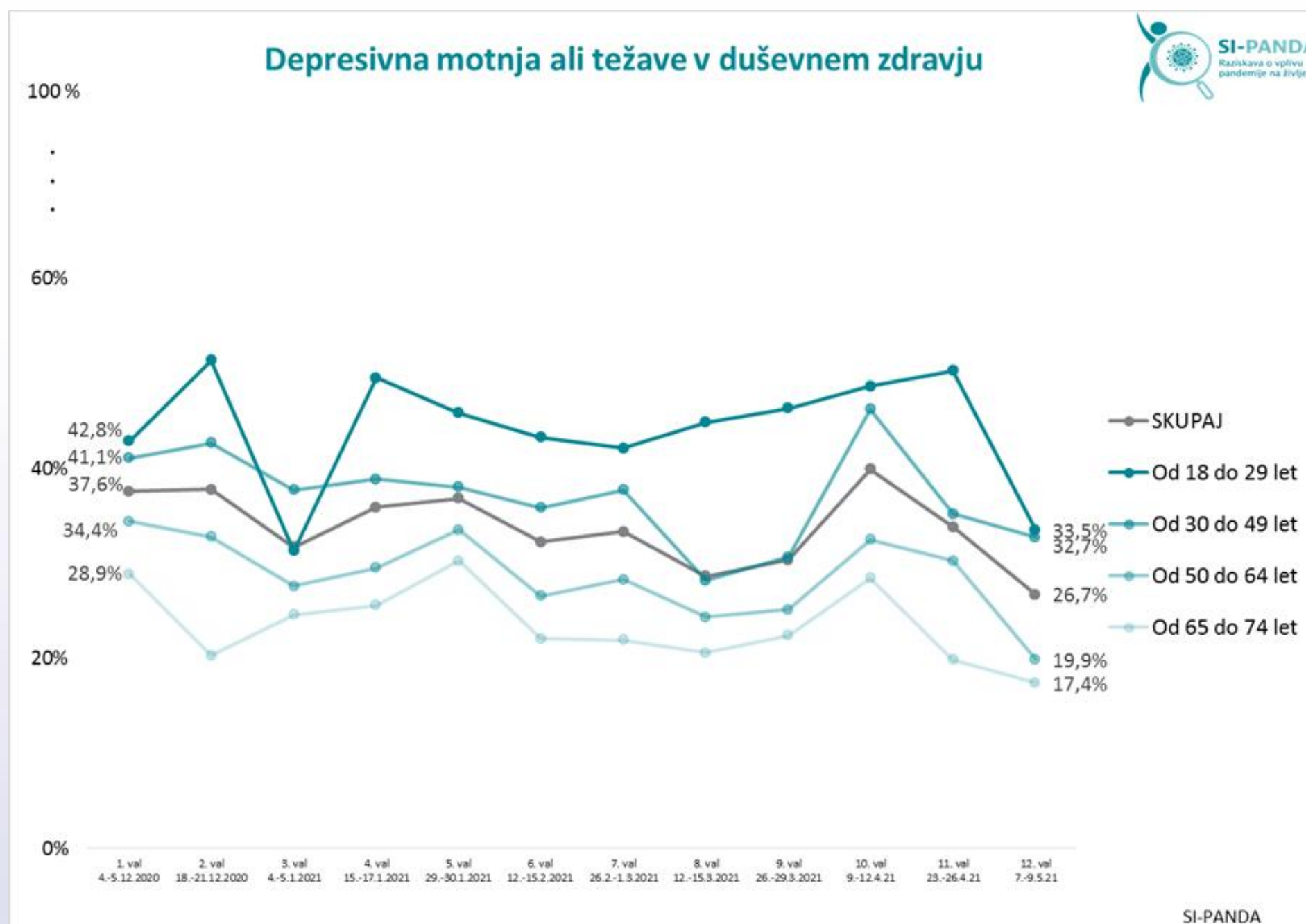

...pil več alkohola kot pred pandemijo

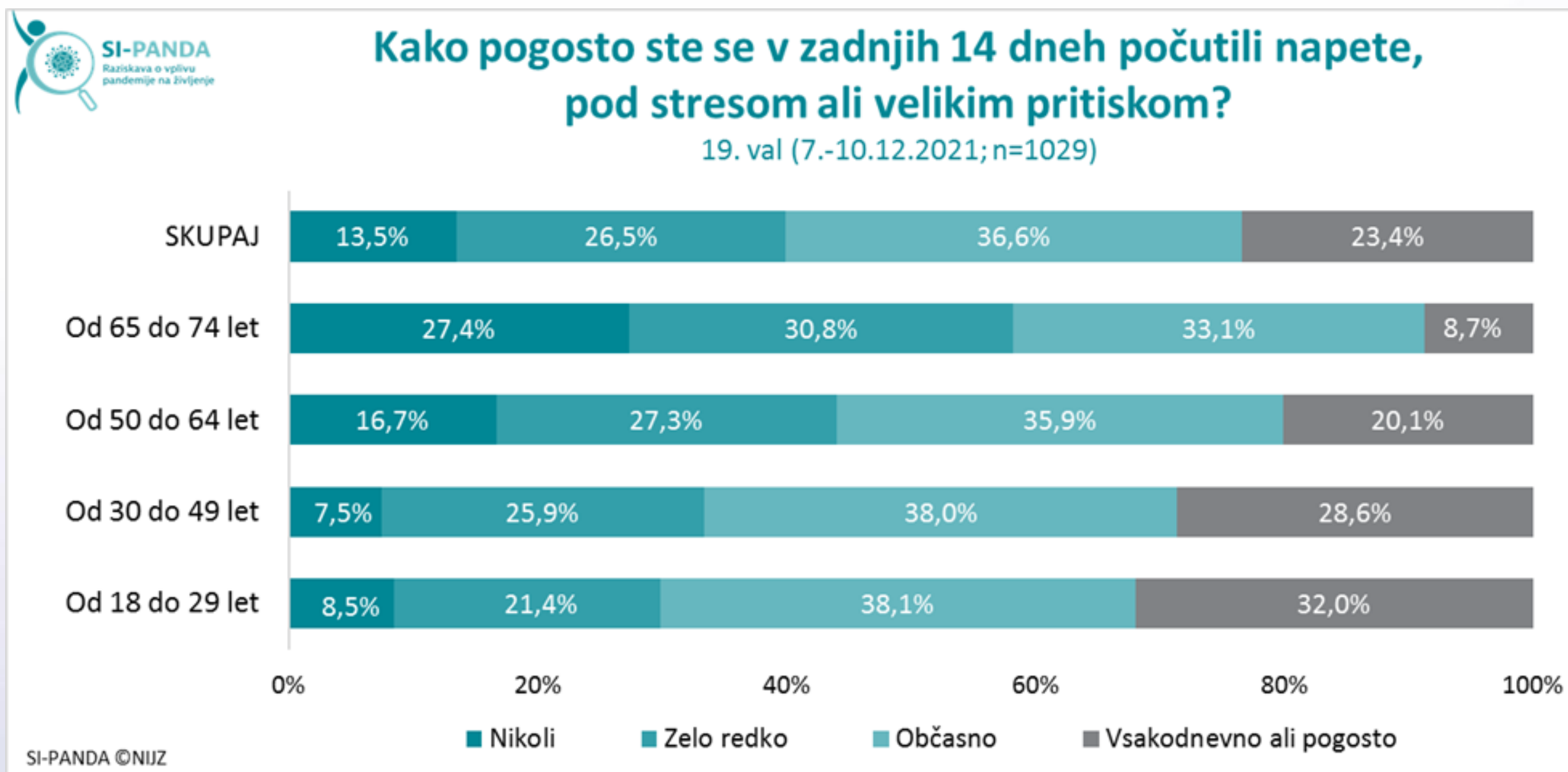

SI-PANDA ©NIJZ

Največ težav v duševnem zdravju pri najmlajši starostni skupini.

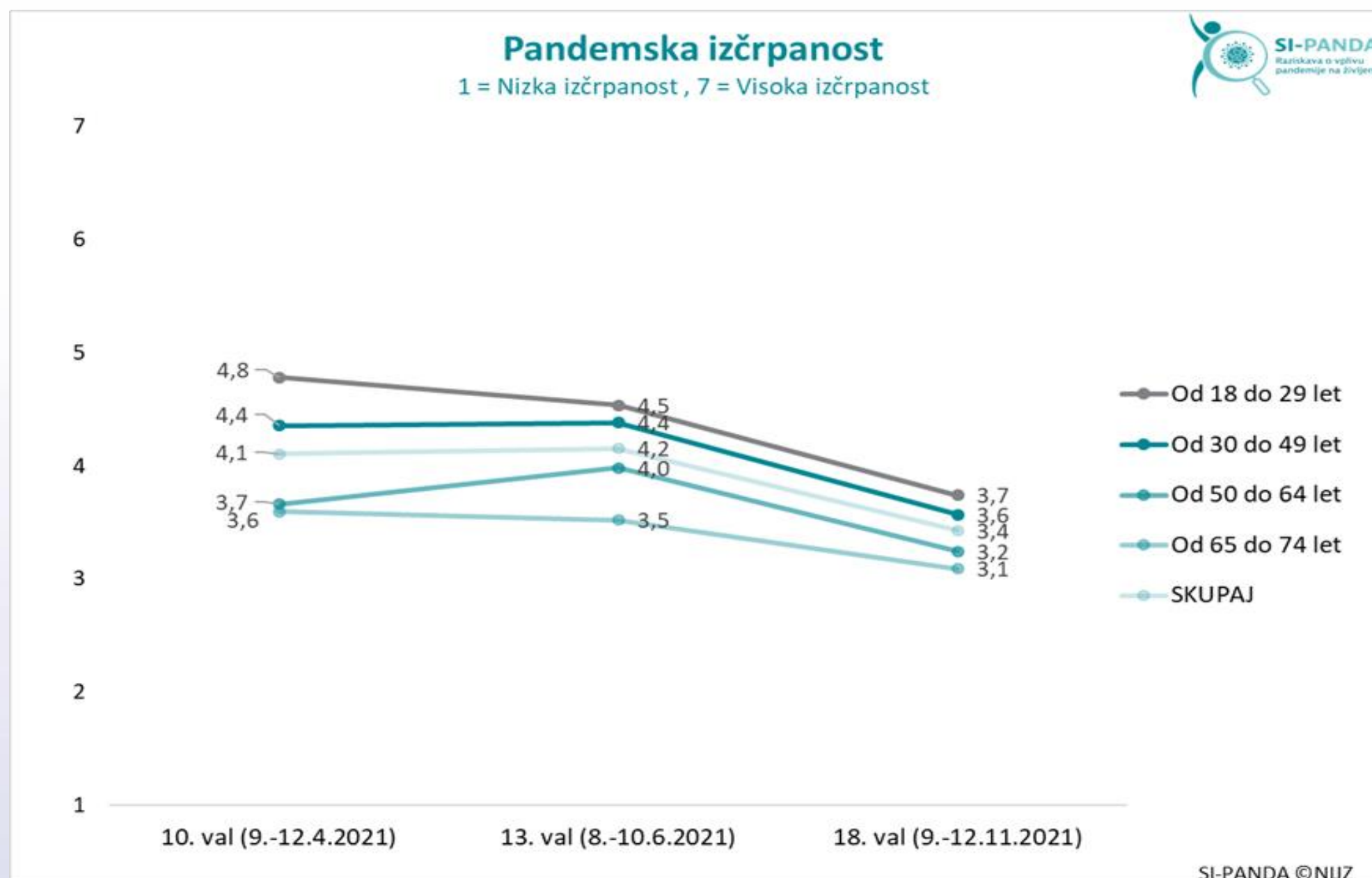
S stresom se bolje spopadajo starejši.

Pandemska izčrpanost

- V treh ponovitvah raziskave sklop 6 vprašanj iz kazalnika pandemske izčrpanosti (Pandemic fatigue scale).
- Visok delež utrujenosti od razprav o covidu-19 (62,4 %).
- Slabim 40 % je šlo na živce slišati kaj o covidu-19.
- Vsak peti izguba volje do boja proti virusu.
- V največjem deležu prisotna pri najmlajših (od 18 do 29 let).

Pandemska izčrpanost

Dolgotrajni covid-19

- Pri nekaterih ljudeh, ki so preboleli covid-19, se posamezni simptomi bolezni nadaljujejo še več mesecev pozneje, ali pa izginejo in se ponovno pojavijo čez nekaj tednov ali mesecev. Te težave so poimenovane dolgotrajni covid-19 (angl. long COVID), ali tudi »postcovidni sindrom«.
- Anketirance, ki so preboleli covid-19, smo spraševali o morebitnih prisotnih zdravstvenih težavah še po enem mesecu po preboleli okužbi.

Zdravstvene težave po enem mesecu po preboleli okužbi z virusom SARS-CoV-2

78 % preboleznikov poroča o določenih težavah še po enem mesecu po preboleli okužbi.

Povprečno število težav, o katerih so anketiranci poročali, je znašalo **2 težavi**.

Opomba: Možnih je bilo več odgovorov.

Vir:
19. val raziskave SI-PANDA, NIJZ
7.-10.12.2021; n=278

Trajanje in vpliv težav na življenje

O težavah po prebolelem covidu-19 se **60,7 %** oseb ne posvetuje z zdravnikom.

Vir:

19. val raziskave SI-PANDA, NIJZ

7.-10.12.2021; n=278

Dolgotrajni covid-19

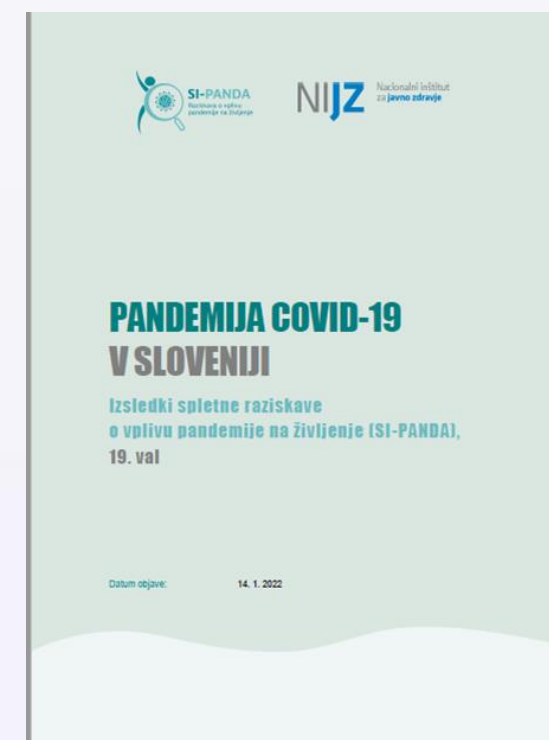
- Veliko neznank, potekajo številne raziskave o dolgotrajnem covidu.
- Diagnostični kriteriji še niso standardizirani.
- SZO je postavila klinično definicijo primera.
- Britanski urad za nacionalno statistiko (UK Office for National Statistics) ocenjuje, da je po 5 tednih po začetku okužbe pojavnost dolgega covidu 22,1 %, po 12 tednih pa 9,9 %. Tveganje za dolgi covid naj bi bilo po prvi okužbi z virusom SARS-CoV-2 za 49,7% manjše pri okužbah z varianto Omikron BA.1 kot pri varianti Delta (odrasli, 2x cepljeni).
- Od julija 2021 je dolgotrajni covid v ZDA umeščen v zakon o invalidnosti (Americans with Disabilities Act), če ima oseba tako izražene bolezenske znake, ki jo omejujejo pri delu in vsakodnevnem življenju.

Zaključek

- Raziskava SI-PANDA potrjuje prisotnost pandemske izčrpanosti, poslabšanja življenjskega sloga in poslabšanje duševnega zdravja.
- Zaradi poslabšane dostopnosti do zdravstvenega sistema (ob ustavitvi preventivnih programov) lahko pričakujemo večje breme kroničnih bolezni.
- Starejši prebivalci so bolj odporni, se bolje spopadajo s pandemijo, brez večjih poslabšanj v duševnem zdravju.
- Pandemija oz. sama bolezen je bolj prizadela starejše, posledice ukrepov za njeno zajezitev pa so/bodo vidne predvsem pri mlajših.

Zaključek

- Posebno pozornost bomo morali nameniti predvsem mlajšim starostnim skupinam, s poudarkom na duševnem zdravju in ponovnem izboljšanju življenjskega sloga.
- Glede na precejšen delež oseb z dolgotrajnim covidom-19 je pomembno dolgoročno spremljanje zdravstvenega stanja po preboleli bolezni, v izogib še hujšim negativnim posledicam v prihodnje.

Hvala za pozornost!